

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ АРХЕОЛОГІЇ

**АРХЕОЛОГІЧНІ
ДОСЛІДЖЕННЯ
В УКРАЇНІ
2014**

КИЇВ - 2015

УДК 904(477)
ББК Т4(4Укр)я43

А-87

Археологічні дослідження в Україні 2014. – К.: «Стародавній Світ», 2015. – 314 с.

Видання є щорічником, який готується до друку Польовим комітетом Інституту археології НАН України. Містить інформаційні повідомлення про роботу археологічних експедицій поточного польового сезону.

Стане в нагоді науковцям, студентам і всім, хто стежить за розвитком сучасної української археологічної науки.

Головний редактор

Болтрик Юрій Вікторович, к.і.н.

Редакційна колегія

Буйських Алла Валеріївна, д.і.н.

Бунятян Катерина Петрівна, к.і.н.

Залізник Леонід Львович, д.і.н., проф.

Івакін Гліб Юрійович, член-кореспондент НАН України, д.і.н., проф.

Крижицький Сергій Дмитрович, член-кореспондент НАН України, д.арх., проф.

Кулаковська Лариса Віталіївна, к.і.н.

Моця Олександр Петрович, член-кореспондент НАН України, д.і.н., проф.

Отрощенко Віталій Васильович, д.і.н., проф.

Потехіна Інна Дмитрівна, к.і.н.

Скорий Сергій Анатолійович, д.і.н., проф.

Супруненко Олександр Борисович, к.і.н.

Терпиловський Ростислав Всеволодович, д.і.н., проф.

Чабай Віктор Петрович, член-кореспондент НАН України, д.і.н., проф.

**Затверджено до друку Вченою радою
Інституту археології НАН України**

Прийом матеріалів:

Польовий комітет ІА НАН України

просп. Героїв Сталінграда 12

м. Київ 04210

тел. (044) 254-11-37, 254-11-66

факс (044) 418-33-06

ISBN 978-966-2608-34-2

© Інститут археології НАН України, 2015

© Автори статей, 2015

ЗМІСТ

АВТОНОМНА РЕСПУБЛІКА КРИМ

Кислий О.Є., Іслямов Е.М., Кислий М.-О.О. ДОСЛІДЖЕННЯ КЕРЧЕНСЬКОЇ ЕКСПЕДИЦІЇ КРИМСЬКОГО ФІЛІАЛУ ІНСТИТУТУ АРХЕОЛОГІЇ НАН УКРАЇНИ 8

Чабай В.П., Весельський А.П., Утмаєр Т., Манько В.О. КОМПЛЕКСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ СЕРЕДНЬО-ПАЛЕОЛІТИЧНОЇ СТОЯНКИ ЗАСКЕЛЬНЕ V У 2012–2013 РОКАХ 10

ВІННИЦЬКА ОБЛАСТЬ

Болтрик Ю.В., Ігначек М., Ліфантій О.В., Шелехань О.В. ДОСЛІДЖЕННЯ СЕВЕРИНІВСЬКОГО ГОРОДИЩА 14

Болтрик Ю.В., Каряка О.В. РОЗВІДКИ У ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ 16

Виноградська Л.Л., Калашник Є.С. ДОСЛІДЖЕННЯ У ДВОРІ СПАСО-ПРЕОБРАЖЕНСЬКОГО СОБОРУ У м. ВІННИЦЯ 17

Рудь В.С., Косаківський В.А., Федоров С.С. РОЗВІДКИ У ПВДЕННО-СХІДНІЙ ЧАСТИНІ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ 19

Черновол Д.К., Корвін-Піотровський А.О., Радомський І.С. РОЗКОПКИ РАННЬОТРИПІЛЬСЬКОГО ПОСЕЛЕННЯ БЕРНАШІВКА У 2013–2014 рр. 21

ВОЛИНСЬКА ОБЛАСТЬ

Баюк В.Г. ДОСЛІДЖЕННЯ НА ТЕРИТОРІЇ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО ЗАПОВІДНИКА У м. ЛУЦЬКУ 23

Верба Т.В. РОЗВІДКИ У СЕРЕДНІЙ ТЕЧІЇ р. ЧОРНОГУЗКИ 25

Златогорський О.Є., Теліженко С.А., Ткач В.В. ДОСЛІДЖЕННЯ В УРОЧИЩІ РІПИСЬКО 26

Златогорський О.Є., Верба Т.В. РОЗКОПКИ НА НОВОВІЯВЛЕНІЙ ПАМ'ЯТЦІ В с. РАТНІВ 28

Златогорський О.Є., Верба Т.В. ДОСЛІДЖЕННЯ У СЕЛІ РОВАНЦІ НА ВОЛИНІ 29

Панишко С.Д., Златогорський О.Є., Верба Т.В. ДОСЛІДЖЕННЯ НА ГОРОДИЩІ «ВАЛИ» У м. ВОЛОДИМИРІ-ВОЛИНСЬКОМУ 31

ДОНЕЦЬКА ОБЛАСТЬ

Горбов В.М., Усачук А.М., Божко Р.П. ДОСЛІДЖЕННЯ НЕОЛІТИЧНОГО ШАРУ ПОСЕЛЕННЯ КАЛЬМІУС НА ТЕРИТОРІЇ м. МАРІУПОЛЯ 33

ЖИТОМИРСЬКА ОБЛАСТЬ

Павленко С.В., Томашевський А.П. РОЗВІДКИ НА ЖИТОМИРЩИНІ 36

Петраускас А.В., Хададова М.В. АРХЕОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ У м. ОЛЕВСЬКУ В 2013 р. 38

ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСТЬ

Котигорошко В.Г. РОЗКОПКИ МАЛОКОПАНСЬКОГО ДАКІЙСЬКОГО ГОРОДИЩА 42

Мойжес В.В. ДОСЛІДЖЕННЯ БАГАТОШАРОВОЇ ПАМ'ЯТКИ УЖГОРОД-ГОРЯНИ 44

Прохненко І.А. РОЗКОПКИ КОРОЛІВСЬКОГО ЗАМКУ НЯЛАБ 46

ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСТЬ

Андрух С.І., Тоцев А.Г. ДОСЛІДЖЕННЯ НА МАМАЙ-ГОРІ 48

Антонов А.Л. РОЗКОПКИ БІЛЯ с. БІЛЕНЬКЕ ЗАПОРІЗЬКОГО РАЙОНУ 49

Голик А.А. АРХЕОЛОГІЧНА РОЗВІДКА У БЕРДЯНСЬКОМУ ТА ПРИМОРСЬКОМУ Р-НАХ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛ. 49

Джос В.С. ДОСЛІДЖЕННЯ КАМ'ЯНИХ ЗАКЛАДОК БІЛЯ СЕЛИЩА МИРНЕ НА МЕЛІТОПОЛЬЩИНІ 51

Єльніков М.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ЗОЛОТООРДИНСЬКОГО ПОСЕЛЕННЯ «МЕЧЕТЬ-МОГИЛА» В ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ 52

Єльніков М.В., Дровосекова О.В. АРХЕОЛОГІЧНІ РОБОТИ НА ТЕРИТОРІЇ ІСТОРИКО-АРХИТЕКТУРНОГО МУЗЕЮ-ЗАПОВІДНИКА «САДИБА ПОПОВА» У м. ВАСИЛІВКА ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ 54

Папанова В.А., Тощев Г.М., Голик А.А. НАУКОВО-РЯТУВАЛЬНІ РОЗКОПКИ ПОБЛИЗУ с. ДМИТРІВКА БЕРДЯНСЬКОГО РАЙОНУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ 56

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСТЬ

Ситник О., Коропецький Р. ДОСЛІДЖЕННЯ ПАЛЕОЛІТУ ПОБЛИЗУ ЄЗУПОЛЯ НА ІВАНО-ФРАНКІВЩИНІ 59

м. КИЇВ

Балакін С.А., Зажигалов О.В. ДОСЛІДЖЕННЯ НА ТЕРИТОРІЇ КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКОЇ ЛАВРИ 62

Івакін Г.Ю., Бобровський Т.А., Козюба В.К. НОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ХРАМУ XI ст. У САДИБИ СОФІЇ КИЇВСЬКОЇ 64

Козловський А.О., Іевлев М.М., Крижановський В.О. ДОСЛІДЖЕННЯ ПО вул. МИХАЙЛІВСЬКІЙ, 10 У м. КИЄВІ 67

Козловський А.О., Іевлев М.М., Крижановський В.О. ДОСЛІДЖЕННЯ ПО пров. ДЕСЯТИННОМУ В м. КИЄВІ 69

Козюба В.К. РОЗВІДКИ НА ТЕРИТОРІЇ КИЄВА 72

Козюба В.К., Оногда О.В., Чміль Л.В., Чекановський А.А. ДОСЛІДЖЕННЯ ОБ'ЄКТУ XVI ст. БІЛЯ БОРТНИЧІВ НА ПІВДЕННО-СХІДНІЙ ОКОЛИЦІ КИЄВА 75

КИЇВСЬКА ОБЛАСТЬ

Борисов А.В. ДОСЛІДЖЕННЯ У ПОРОСЬКОМУ РЕГІОНІ 77

Готун І.А., Казимір О.М. ОБСТЕЖЕННЯ ПАМ'ЯТОК ХОДОСІВСЬКОГО АРХЕОЛОГІЧНОГО КОМПЛЕКСУ 78

Готун І.А., Казимір О.М., Осадчий Р.М., Шахрай Д.О. ПАСПОРТИЗАЦІЯ ПАМ'ЯТОК У КИЇВСЬКИХ ПЕРЕДМІСТЯХ 80

Готун І.А., Сухонос А.М., Казимір О.М., Синиця Є.В., Гунь М.О. ПІВДЕННО-СХІДНА ПЕРИФЕРІЯ СЕЛИЩА ХОДОСІВКА-РОСЛАВСЬКЕ 83

Івакін В.Г., Бібіков Д.В. РОЗКОПКИ НА ТЕРИТОРІЇ м. ВИШГОРОД 84

Івакін В.Г., Козюба В.К., Хамайко Н.В., Чміль Л.В. РОЗВІДКА НА ТЕРИТОРІЇ МЕЖИГІР'Я (с. Нові Петрівці Вишгородського району Київської області) 85

Казимір О.М., Готун І.А., Осипенко М.С., Синиця Є.В., Непом'ящих В.Ю., Шахрай Д.О., Гунь М.О., Лозниця Т.В. ПРОДОВЖЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ РОЗКОПУ III НА СЕЛИЩІ В СОФІЇВСЬКІЙ БОРЩАГІВЦІ 87

Казимір О.М., Готун І.А., Бабенко Р.В., Синиця Є.В., Непом'ящих В.Ю., Шахрай Д.О., Осипенко М.С., Гунь М.О., Лозниця Т.В. РОЗКОПКИ ПІВДЕННОЇ ЧАСТИНИ СОФІЇВСЬКО-БОРЩАГІВСЬКОГО СЕЛИЩА 90

Петраускас А.В., Квітницький М.В. ВИВЧЕННЯ ТА РЕКОНСТРУКЦІЯ ФУНДАМЕНТУ ДАВНЬОРУСЬКОГО ХРАМУ НА ЗАМКОВІЙ ГОРІ м. БІЛА ЦЕРКВА 95

Непом'ящих В.Ю. ОХОРОННІ РОБОТИ В с. БІЛОГОРОДКА 100

Петраускас А.В., Готун І.А., Зоценко І.В., Сергійчук Л.В. ПОШУКИ НА ТЕРИТОРІЇ СЕРЕДНЬОВІЧНОГО РЖИЩЕВА 102

Роздобудько М.В., Прядко О.О. ДОСЛІДЖЕННЯ НА ТЕРИТОРІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ІСТОРИКО-ЕТНОГРАФІЧНОГО ЗАПОВІДНИКА «ПЕРЕЯСЛАВ» 104

Чміль Л.В., Козюба В.К. РОЗВІДКИ В ІВАНКІВСЬКОМУ РАЙОНІ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 106

Чміль Л.В., Козюба В.К. ДОСЛІДЖЕННЯ ОБ'ЄКТА ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XIII ст. БІЛЯ ІВАНКОВА НА КИЇВЩИНІ 107

КІРОВОГРАДСЬКА ОБЛАСТЬ

Відейко М., Чапман Дж., Бурдо Н., Гейдарська Б., Рудь В., Церна С. ДОСЛІДЖЕННЯ ОБ'ЄКТІВ, ВИЯВЛЕНИХ МАГНІТНОЮ ЗЙОМКОЮ НА ТРИПІЛЬСЬКОМУ ПОСЕЛЕННІ НЕБЕЛІВКА 110

Залізник Л.Л., Курхарчук Ю.В., Ветров Д.О., Беленко М.М., Хоптинцев І.М., Нездолій О.І., Шевченко Т.О. РОЗКОПКИ ПАЛЕОЛІТИЧНИХ СТОЯНОК БІЛЯ м. НОВОМИРГОРОД 112

Собчук В.В. РОЗВІДКИ У КІРОВОГРАДСЬКІЙ ОБЛАСТІ 114

Федоров С.С., Рудь В.С. БАГАТОШАРОВА ПАМ'ЯТКА АНДРІЇВКА 116

ЛУГАНСЬКА ОБЛАСТЬ

Ветров В.С. РОБОТИ ЛУГАНСЬКОГО ЗАГОНУ НИЖНЬОПАЛЕОЛІТИЧНОЇ ЕКСПЕДИЦІЇ В 2014 р. 119

ЛЬВІВСЬКА ОБЛАСТЬ

Білас Н., Гавінський А., Гринчишин Б. РОЗКОПКИ У ВИННИКАХ НА ГОРІ ШИПШИНА 121

Гавінський А.М. ДОСЛІДЖЕННЯ У СТАВЧАНАХ ТА ЛАПАЇВЦІ НА ЛЬВІВЩИНІ 123

Гавінський А., Пастеркевич В., Рогожинський Я. ПОШУКИ ПОСЕЛЕНЬ КУЛЬТУРИ ЛІЙЧАСТОГО ПОСУДУ В ОКОЛИЦЯХ СЕЛА КОТОРИНИ НА ДНІСТРІ 125

Ільчишин В. ДОСЛІДЖЕННЯ МОГИЛЬНИКА ТА ПОСЕЛЕННЯ ВИСОЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ НА ЛЬВІВЩИНІ 126

Онищук Я.І. РОЗКОПКИ БАГАТОШАРОВОГО ПОСЕЛЕННЯ БРОДИ-І ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 129

Онищук Я.І., Погоральський Я.В. НОВИЙ МОГИЛЬНИК ПШЕВОРСЬКОЇ КУЛЬТУРИ З ОКОЛИЦЬ СУДОВОЇ ВИШНІ НА ЛЬВІВЩИНІ 132

Филипчук М.А., Филипчук А.М. РОБОТИ ПЛІСНЕНСЬКОЇ ЕКСПЕДИЦІЇ 134

Филипчук М.А., Филипчук А.М. КОРОТКІ ПІДСУМКИ ОБСТЕЖЕНЬ АРХЕОЛОГІЧНИХ ПАМ'ЯТОК НА ТЕРИТОРІЇ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 135

МИКОЛАЇВСЬКА ОБЛАСТЬ

Бондаренко Д.В., Васильчук О.В., Смирнов Л.І. АРХЕОЛОГІЧНІ РОЗКОПКИ ПОСЕЛЕННЯ ВІКТОРОВКА-І НА ПРАВому БЕРЕЗІ БЕРЕЗАНСЬКОГО ЛИМАНУ 136

Буйських А.В., Кузьміщев О.Г., Новіченкова М.В., Шейко І.М., Чечуліна І.О. ДОСЛІДЖЕННЯ У ПІВДЕННО-СХІДНІЙ ЧАСТИНІ РИМСЬКОЇ ЦИТАДЕЛИ В ОЛЬВІЇ 138

Горбенко К.В. РОЗКОПКИ ГОРОДИЩА ФІНАЛЬНОЇ БРОНЗИ ДИКИЙ САД 140

Івченко А.В. РОБОТИ НА НЕКРОПОЛІ ОЛЬВІЇ 142

Івченко А.В., Буйських А.В., Форнас'є Й, Патцельт А. РЕЗУЛЬТАТИ ПОПЕРЕДНІХ ГЕОФІЗИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ОЛЬВІЇ 144

Крутилов В.В., Чистов Д.Е. РАБОТЫ НА ОСТРОВЕ БЕРЕЗАНЬ 147

Піструіл І.В., Главенчук А.В. ДОСЛІДЖЕННЯ СТОЯНКИ АНЕТІВКА 1 У 2014 РОЦІ 149

ОДЕСЬКА ОБЛАСТЬ

Кіосак Д.В. РОЗКОПКИ СТОЯНКИ ЧЛІПІДЕР (Саратський р-н, Одеської області) 151

Кіосак Д.В. РОЗКОПКИ ПОСЕЛЕННЯ КУЛЬТУРИ ЛІНІЙНО-СТРІЧКОВОЇ КЕРАМІКИ КАМ'ЯНЕ-ЗАВАЛЛЯ 153

Рудь В.С., Кіосак Д.В., Корінний В.І., Федоров С.С. ДОСЛІДЖЕННЯ НА ТРИПІЛЬСЬКОМУ ПОСЕЛЕННІ ГЕТЬМАНІВКА І 156

Самойлова Т.Л., Остапенко П.В., Богуславський Г.С., Старкін А.В., Леонова А.О. ДОСЛІДЖЕННЯ ТРИ-БІЛГОРОДА ТА ПОСЕЛЕННЯ ЗАТОКА І 158

ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСТЬ

Гречко Д.С. ДОСЛІДЖЕННЯ КУЗЕМИНСЬКОГО УКРІПЛЕННЯ БІЛЬСЬКОГО ГОРОДИЩА 160

Гречко Д.С., Кравченко О.М., Осадчий Є.М., Приймак В.В. ПІЧ КОЗАЦЬКОЇ ДОБИ З ПОСАДУ СОТЕННОГО МІСТЕЧКА КУЗЕМИН 161

Задников С.А. ИЗУЧЕНИЕ ВОСТОЧНОГО УКРЕПЛЕНИЯ БЕЛЬСКОГО ГОРОДИЩА В 2014 г. 163

Коваленко О.В., Луговий Р.С. КУРГАН № 26 СТОРОЖІВСЬКОГО МОГИЛЬНИКА 164

Приймак В.В. ДОСЛІДЖЕННЯ БІЛЬСЬКОГО ГОРОДИЩА ТА ЙОГО ОКРУГИ 167

Пуголовок Ю.О. ДОСЛІДЖЕННЯ НА ТЕРИТОРІЇ ГЛИНСЬКОГО АРХЕОЛОГІЧНОГО КОМПЛЕКСУ 168

Рейда Р.М., Гейко А.В., Сапегін С.В. РОЗКОПКИ ШИЩАЦЬКОГО МОГИЛЬНИКА ЧЕРНЯХІВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ 169

Сидоренко О.В., Супруненко О.Б. КІЛЬКА ПАМ'ЯТОК У ПОСУЛЛІ І ПОВОРСКЛІ 169

Скорий С.А., Супруненко О.Б., Корост І.І. РОЗВІДКИ НА БІЛЬСЬКОМУ ГОРОДИЩІ ТА В ЙОГО ОКРУЗІ 173

Супруненко О.Б. КУРГАН У с. ЄМЦІ НА КРЕМЕНЧУЧИНІ 175

Супруненко О.Б. КУРГАНИ ПОБЛИЗУ ЄРИСТІВКИ У БАСЕЙНІ СУХОГО КОВЕЛЯЧКА 178

Супруненко О.Б., Шерстток В.В. КУРГАНИ У НИЖНІЙ ТЕЧІЇ р. ОРЧИК НА ПОЛТАВЩИНІ 179

Супруненко О.Б., Пуголовок Ю.О. НАГЛЯДОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА ПОСАДІ ЛІТОПИСНОЇ ЛТАВИ У 2014 р. 182

Супруненко О.Б., Мироненко К.М., Пономаренко Є.С. ОБСТЕЖЕННЯ У МАНЖЕЛІЇ НА НИЖНЬОМУ ПСЛІ 185

Супруненко О.Б. ПОХОВАННЯ ДОБИ ПІЗНЬОЇ БРОНЗИ У КУРГАНАХ ПОБЛИЗУ СОЛОНІЦІ НА ПОЛТАВЩИНІ 187

Супруненко О.Б., Кулатова І.М. САРМАТСЬКЕ ПОХОВАННЯ У ПОНІЗЗІ ПСЛА 190

Шерстюк В.В. АРХЕОЛОГІЧНІ РОЗВІДКИ НА ТЕРИТОРІЇ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ У 2014 р. 192

Шерстюк В.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ПОБЛИЗУ с. ПРИЛПКА НА ПОЛТАВЩИНІ У 2014 р. 194

Шрамко І.Б. РАБОТЫ НА ЗАПАДНОМ БЕЛЬСКОМ ГОРОДИЩЕ В 2014 г. 197

Шрамко І.Б., Задников С.А. РЕЗУЛЬТАТИ ИССЛЕДОВАНИЙ МОГИЛЬНИКА СКОРОБОР В 2014 г. 198

РІВНЕНСЬКА ОБЛАСТЬ

Войтюк О., Ільчишин В. РОЗВІДКИ В ОКОЛИЦЯХ СЕЛА ПОЛУНИЧНЕ РАДИВИЛІВСЬКОГО РАЙОНУ НА РІВНЕНЩИНІ 200

Козак Д.Н., Баюк В.Г. ДОСЛІДЖЕННЯ НА ХРІННИЦЬКОМУ ВОДОЙМИЩІ (ур. ШАНКІВ ЯР) 202

Козак Д.Н., Прищепка Б.А., Войтюк О.П. РОБОТИ НА ПОСЕЛЕННІ В УРОЧИЩІ ВИСОКИЙ БЕРЕГ БІЛЯ с. ХРІННИКИ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ 203

Прищепка Б.А., Войтюк О.П., Кожушко О.К. ОБСТЕЖЕННЯ СЕРЕДНЬОВІЧНИХ ПАМ'ЯТОК У СЕРЕДНІЙ ТЕЧІЇ РІКИ ГОРИНИ 206

Прищепка Б.А., Харковець Ю.І. ДОСЛІДЖЕННЯ НА ТЕРИТОРІЇ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ 209

Пшеничний Ю. ДОСЛІДЖЕННЯ У ДУБНІ ПОБЛИЗУ СПАСО-ПРЕОБРАЖЕНСЬКОЇ ЦЕРКВИ НА ОСТРОВІ КЕМПА 210

СУМСЬКА ОБЛАСТЬ

Жаров Г.В., Лисенко С.Д. ПОСЕЛЕННЯ ДОБИ БРОНЗИ КАМ'ЯНЕ-1 НА СУМЩИНІ 213

Каравайко Д.В., Плаксина О.В. ГОРОДИЩА РАНЬОГО ЗАЛІЗНОГО ВІКУ ПУТИВЛЬЩИНИ 216

ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСТЬ

Филипчук А.М. КОРОТКІ ПІДСУМКИ РОЗВІДКОВИХ РОБІТ У ТЕРЕБОВЛЯНСЬКОМУ РАЙОНІ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ 218

Ягодинська М., Ільчишин В. ДОСЛІДЖЕННЯ БІЛЯ с. КОРДИШІВ ШУМСЬКОГО РАЙОНУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ 219

ХАРКІВСЬКА ОБЛАСТЬ

Аксьонов В.С. РОБОТИ НА НЕТАЙЛІВСЬКОМУ МОГИЛЬНИКУ САЛТОВО-МАЯЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ 221

Аксьонов В.С. ДОСЛІДЖЕННЯ РАНЬОСЕРЕДНЬОВІЧНОГО КАТАКОМБНОГО МОГИЛЬНИКА БІЛЯ с. ВЕРХНІЙ САЛПІВ 223

Варачова К.Г., Філатов Д.О. РОЗВІДКИ У ДЕРГАЧІВСЬКОМУ РАЙОНІ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 225

Голубева І.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ПАМ'ЯТОК РОЗВИНЕНОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ НА ТЕРИТОРІЇ ХАРКІВСЬКОЇ ТА ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ 226

Квітковський В.І. ДОСЛІДЖЕННЯ СЕЛИЩА П'ЯТНИЦЬКЕ-І У 2014 р. 227

Колода В.В. ДОСЛІДЖЕННЯ 2014 р. ПОБЛИЗУ с. МОХНАЧ 228

Лантєв О.О. ДОСЛІДЖЕННЯ БОЧКОВСЬКОГО МОГИЛЬНИКА САЛПІВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ 230

Любичев М.В., Шульцє Е. ДОСЛІДЖЕННЯ-АРХЕОЛОГІЧНОГО КОМПЛЕКСУ ПІЗНЬОРИМСЬКОГО ЧАСУ ВІТЕНКИ 231

Мизгін К.В., Любичев М.В. ДОСЛІДЖЕННЯ МОГИЛЬНИКА ЧЕРНЯХІВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ЗАЧЕПИЛІВКА 234

Окаєнко В.М. ДОСЛІДЖЕННЯ СКІФСЬКОГО КУРГАНУ БІЛЯ с. ЛИПКУВАТІВКА НА ХАРКІВЩИНІ 235

Окаєнко В.М., Голубева І.В. РЕЗУЛЬТАТИ АРХЕОЛОГІЧНИХ ОБСТЕЖЕНЬ НА ТЕРИТОРІЇ м. ХАРКОВА і ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ У 2014 р. 237

Пеляшенко К.Ю. ДОСЛІДЖЕННЯ ЦИРКУНІВСЬКОГО ГОРОДИЩА У 2014 р. 238

Сніжко І.А. ДОСЛІДЖЕННЯ ПІЗНЬОПАЛЕОЛІТИЧНОЇ СТОЯНКИ БІЛЯ с. КАМ'ЯНКА У 2014 РОЦІ 240

ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСТЬ

Никоненко Д.Д. ДОСЛІДЖЕННЯ ПІЗНЬОСКІФСЬКИХ ГОРОДИЩ НИЖНЬОГО ДНІПРА 243

Симоненко О.В., Сікоза Д.М., Дзєладзе О.С. ДОСЛІДЖЕННЯ ПІЗНЬОСКІФСЬКИХ ПАМ'ЯТОК НА ХЕРСОНЩИНІ 245

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСТЬ

Якубовський В.І., Русий І.П., Тимків С.А. ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІТОПИСНОГО ГУБИНА ТА ЙОГО ОКОЛУ 247

ЧЕРКАСЬКА ОБЛАСТЬ

Відейко М.Ю., Мюллер Й., Бурдо Н.Б., Хофманн Р., Церна С., Рудь В.С., Брандштеттер Л. РОЗКОПКИ ЗАЛИШКІВ БУДІВЕЛЬ ТА ГОНЧАРНИХ ГОРЕН У ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЧАСТИНІ ТРИПІЛЬСЬКОГО ПОСЕЛЕННЯ БІЛЯ с. МАЙДАНЕЦЬКОГО 250

Круц В.О., Корвін-Піотровський О.Г., Чабанюк В.В., Шатіло Л.О. РОБОТИ ТРИПІЛЬСЬКОЇ ЕКСПЕДИЦІЇ НА ПОСЕЛЕННІ ТАЛ'ЯНКИ (2013-2014) 252

Нераєнко Т.М., Журавльов О.П. АРХЕОЛОГІЧНІ ТА АРХЕОЗООЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛЮХОВА БУТРА 255

Прядко О.О. РОЗВІДКИ НА ТЕРИТОРІЇ ЧОРНОБАЇВСЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ 257

Шидловський П.С., Нужний Д.Ю., Пеан Ст., Лизун О.М. ДОСЛІДЖЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ЯМИ № 6 НА МЕЖИРІЦЬКІЙ СТОЯНЦІ 259

ЧЕРНІВЕЦЬКА ОБЛАСТЬ

Авраменко М.О., Діденко С.В., Рейда Р.М. АРХЕОЛОГІЧНІ РОЗВІДКИ У КЕЛЬМЕНЕЦЬКОМУ РАЙОНІ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ 262

Бондар К.М., Петраускас О.В., Попов С.А., Хоменко Р.В. ГЕОФІЗИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОСЕЛЕННЯ ТА МОГИЛЬНИКА ПІЗНЬОРИМСЬКОГО ЧАСУ БІЛЯ с. КОМАРІВ У 2014 р. 264

Діденко С.В., Мизгін К.В. ЗНАХІДКИ АНТИЧНОГО ІМПОРТУ НА АРХЕОЛОГІЧНОМУ КОМПЛЕКСІ КОМАРІВ 266

Горбаненко С.А. ПАЛЕОЕТНОБОТАНІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ 2014 р. 269

Ільків М.В., Пивоваров С.В., Михайлина Л.П., Калініченко В.А. ДОСЛІДЖЕННЯ НА ТЕРИТОРІЇ ХОТИНСЬКОЇ ФОРТЕЦІ 271

Ільків М.В., Пивоваров С.В., Михайлина Л.П., Калініченко В.А. АРХЕОЛОГІЧНІ РОЗВІДКИ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ФІЛІЇ ОАСУ 273

Петраускас О.В., Авраменко М.О., Коваль О.А., Чорний А.М., Шишкін Р.Г. АРХЕОЛОГІЧНІ РОЗКОПКИ ПОСЕЛЕННЯ КОМАРІВ 274

Петраускас О.В., Мілян Т.Р., Нюссе Х.-Й., Хегевиш М. ПІДСУМКИ ДОСЛІДЖЕНЬ БІЛЯ с. КОМАРІВ 276

Черновол Д.К. РОЗКОПКИ ПОСЕЛЕННЯ ТРИПІЛЬСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ОЖЕВЕ-ОСТРІВ 277

ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСТЬ

Веремейчик О.М. ДОСЛІДЖЕННЯ У смт ЛЮБЕЧ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ У 2013 р. 280

Веремейчик О.М., Бондар О.М. ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЮБЕЦЬКОЇ ЕКСПЕДИЦІЇ 282

Кедун І.С., Пархоменко О.Г. ДОСЛІДЖЕННЯ ПОСЕЛЕННЯ ВЕТХЕ-І НА р. ОСТЕР 284

Ситий Ю.М., Мезєнцев В.І. АРХЕОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ У БАТУРИНІ 285

Руденко В.Я., Новик Т.Г., Солобай П.В. ДОСЛІДЖЕННЯ НИЖНЬОГО ЯРУСУ АНТОНІЄВИХ ПЕЧЕР У ЧЕРНІГОВІ 287

Скороход В.М., Моця О.П., Ситий Ю.М., Жигола В.С. ДОСЛІДЖЕННЯ ВИПОВЗІВСЬКОГО ГОРОДИЩА 288

Скороход В.М. ДОСЛІДЖЕННЯ НА ВИПОВЗІВСЬКОМУ ПОДОЛІ 2014 р. 291

Скороход В.М., Мироненко Л.В., Сита Л.Ф. ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗКОПІВ 6, 8 НА ПОСАДІ ВИПОВЗІВСЬКОГО ГОРОДИЩА 293

Скороход В.М., Капустін К.М. ДОСЛІДЖЕННЯ НА РОЗКОПІ 7 У ПІВДЕННО-СХІДНІЙ ЧАСТИНІ ПОСАДУ ВИПОВЗІВСЬКОГО ГОРОДИЩА У 2014 р. 296

Черненко О.Є., Луєнко Р.М., Кравченко Р.А. ДОСЛІДЖЕННЯ НА ТЕРИТОРІЇ МЕЗИНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ 297

Черненко О.Є., Кедун І.С., Кравченко Р.А. АРХЕОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ У НОВОГОРОДСЬКОМУ 299

Черненко О.Є., Іоаннісян О.М., Новик Т.Г. АРХІТЕКТУРНО-АРХЕОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЧЕРНІГІВСЬКОГО СПАСО-ПРЕОБРАЖЕНСЬКОГО СОБОРУ 300

Черненко О.Є., Новик Т.Г., Бондар О.М. ДОСЛІДЖЕННЯ НА ТЕРИТОРІЇ ЄЛЕЦЬКОГО СВЯТО-УСПЕНСЬКОГО МОНАСТІРЯ У ЧЕРНІГОВІ 303

Терпільський Р.В., Жаров Г.В., Жарова Т.М., Шульга О.С. ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІВОБЕРЕЖНОЇ КОМПЛЕКСНОЇ ЕКСПЕДИЦІЇ 305

РЕСПУБЛІКА МОЛДОВА

Тельнов М.П., Разумов С.М., Лисенко С.Д., Сініка В.С. РОБОТИ МОЛДОВСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕДИЦІЇ (попередні результати досліджень 2012-2013 рр.) 307

Тельнов Н.П., Разумов С.Н., Лисенко С.Д., Сініка В.С. ИССЛЕДОВАНИЯ КУРГАННОГО МОГИЛЬНИКА ПОД ТИРАСПОЛЕМ 311

рев М.С. Сергєєвій); з Глинського також отримано іхтіологічні матеріали та ячну шкаралупу (передано на аналіз Є.Ю. Яніш).

Палеоетноботанічні дані з об'єкта 17 (виробничий комплекс з горном) Комарова представлені 198 зернівками і насінням культурних і бур'янових рослин та їх фрагментів; з Глинського – 120 одиниць (включаючи фрагменти шкаралупи горіхів).

За характеристиками, запропонованими О.Ю. Лебєдевою для стандартизації палеоетноботанічних досліджень, заснованих на флотації, показники матеріалу такі. Комарів: *результативність* – 1 (100%, себто – матеріал виявлено у кожній пробі об'ємом 10 дм³), *середня насиченість* – 12,4 зернівки, *збереженість* – ближче до 4 балів (за п'ятибальною шкалою). Глинське: *результативність* – 1, *середня насиченість* – 17,1, *збереженість* – ближче до 4 балів (хоча деякі крихкі зернівки розсипалися у ході транспортування й визначення).

Зі 198 одиниць матеріалу з Комарова визначено 146 зернівок: 124 – культурних рослин, 22 – бур'янів. Матеріал представлений таким чином: культурних зернових (за зменшенням кількості): 56 проса (очищене – пшоно, а також у півках¹) (*Panicum miliaceum*), 18 жита (*Secale cereale*), 17 ячменю півчастого (*Hordeum vulgare*), 14 пшениці двозернянки (*Triticum dicoccon*), 12 пшениць м'яких голозерних (*Triticum aestivum* s. l.²), 2 вівса (не визначено до виду) (*Avena* sp.); бобових: 5 фрагментів, імовірно – гороху (*Pisum sativum*); зернівок бур'янів: 15 стокосу (не визначено до виду) (*Bromus* sp.), 7 березки польової (*Convolvulus arvensis*). Також 52 фрагменти сильно пошкоджених зернівок злакових культурних рослин не визначено (*Cerealia*).

Зі 120 одиниць матеріалу з Глинського визначено 105 зернівок і насінин: 86 – культурних рослин, 19 – бур'янів. Матеріал представлений таким чином: культурних зернових (за зменшенням кількості): 33 проса, 18 жита, 9 пшениць

¹ П'ять зернівок розсипалися.

² S. l. = sensu lato = у широкому розумінні.

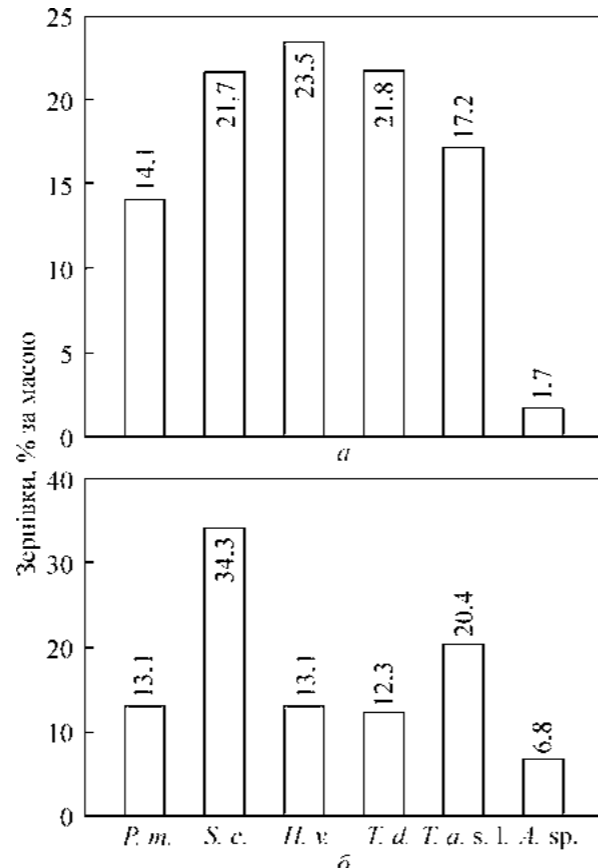


Рис. 2. Палеоетноботанічний спектр зернівок злакових культурних рослин за масою: а – Комарів; б – Глинське; *P. m.* – *Panicum miliaceum* (просо); *S. c.* – *Secale cereale* (жито); *H. v.* – *Hordeum vulgare* (ячмінь півчастий); *T. d.* – *Triticum dicoccon* (пшениця двозернянка); *T. a. s. l.* – *Triticum aestivum* s. l. (пшениці м'які голозерні); *A. sp.* – *Avena* sp. (овес).

м'яких голозерних, 6 ячменю півчастого, 5 пшениці двозернянки, 5 вівса (не визначено до виду), 1 ячменю голозерного (*Hordeum vulgare* var. *coeleste*), 1 пшениці однозернянки (*Triticum monococum*); бобових: 5 насінин сочевиці звичайної (*Lens culinaris*), 3 половинки гороху; зернівок бур'янів: 8 стокосу (не визначено до виду), 6 одиниць споришу звичайного (зернівки і лусочки) (*Polygonum aviculare*), 3 зернівки гірчака березкоподібного (*Polygonum convolvulus*), 2 – гібікуса трійчастого (*Hibiscus trionum*). Також 15 фрагментів сильно пошкоджених зернівок злакових рослин не визначено. Фрагменти шкаралупи горіхів (13 шт.) належать ліщині (*Corylus avellana*).

Якісний аналіз зернового господарства передбачає перерахунок кількісних

показників із застосуванням коефіцієнтів співвідношення мас зернівок (1 зернівка ... злакової культурної рослини = *n* зернівкам проса): просо – 1, ячмінь півчастий – 5,5, пшениця двозернянка – 6,2, пшениці м'які голозерні – 5,7, жито – 4,8, овес – 3,4.

За цим перерахунком для Комарова, показники ячменю півчастого, пшениці двозернянки і жита становлять приблизно по 1/5 частці й відрізняються між собою усього менше ніж на 2%. За ними з розривом до 5% знаходяться пшениці м'які голозерні, далі – просо.

У зерновому господарстві Глинського перше місце займало жито (близько 1/3), наступна позиція за ним належить пшеницям м'яким голозерним (1/5); тре-

ті місця з майже однаковими показниками поділяють просо, ячмінь півчастий, пшениця двозернянка (трохи більше 1/10; різниця у показниках 0,8%); овес виявлено у незначній кількості (близько 1/15).

Зауважимо, що отримані показники поки не можуть бути безпосереднім відображенням зернового господарства для всього поселення: ці дані співвідносяться лише з часом існування досліджених об'єктів. Проте, цілком імовірно, що такі чи подібні показники будуть притаманні для ПБС пам'яток загалом. Сподіваємося, що подальші дослідження й співпраця у цьому напрямі дадуть підстави для верифікації й перевірки стабільності показників.

М.В. Ільків, С.В. Пивоваров, Л.П. Михайлина, В.А. Калініченко

ДОСЛІДЖЕННЯ НА ТЕРИТОРІЇ ХОТИНСЬКОЇ ФОРТЕЦІ

У 2014 р. експедиція Чернівецької філії ДП «НДЦ «ОАСУ» ІА НАНУ та Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича продовжила науково-рятувальні розкопки на території Хотинської фортеці, пов'язані з благоустроєм внутрішнього двору цитаделі та вивченням виявлених у попередній сезон об'єктів. Так, на території Нової фортеці завершено дослідження решток житла-напівземлянки X–XI ст. розмірами 4,25×4,3 м, приблизно орієнтованого стінами за сторонами світу. У його південно-східному кутку містилася прямокутна піч-кам'янка (1,4×1,5 м) з передвогнищевною ямою. Серед розвалу печі виявлено фрагменти кружальних горщиків з домішкою в тісті шамоту чи піску, а також невелику ліпну бочкоподібну посудину (Рис. 1, 1-4). З долівки походять також кістяні проколки, 2 точильні бруски та 2 дрібні залізні вироби. Під одним із кутів печі-кам'янки виявлено половину щелепи бобра з 5 астрагалами з боковими отворами. Найбільший з них орнаментований насічками у вигляді сітки та

ялилки. Навколо заповнення котловану напівземлянки простежено культурні нашарування трипільської (етап В І) та давноруської (XII – перша половина XIII ст.) культур. Кілька фрагментів ліпного посуду віднесено до епохи пізньої бронзи – доби раннього заліза.

У заповнення котловану напівземлянки було впущено християнське поховання, датоване за литовським півгрошем Сигізмунда Августа 1562 р. та угорським денарієм Рудольфа II 1584 р. Кістки нижніх кінцівок пошкоджені кам'яною кладкою, імовірно, турецького періоду.

Біля Північної вежі зафіксовано чергову квадратну у плані опору та цегляну вимостку, розкрити свого часу Б.О. Тимоощуком. Більшість виявленого у цьому районі рухомого матеріалу датується XIX ст., у т.ч. свинцеві російські шомби, й зрідка – XVII–XVIII ст.

У межах розкопу вздовж західної куртини замку зафіксовано кам'яну вимостку біля Південно-Західної вежі, кам'яний фундамент легкої будівлі роз-

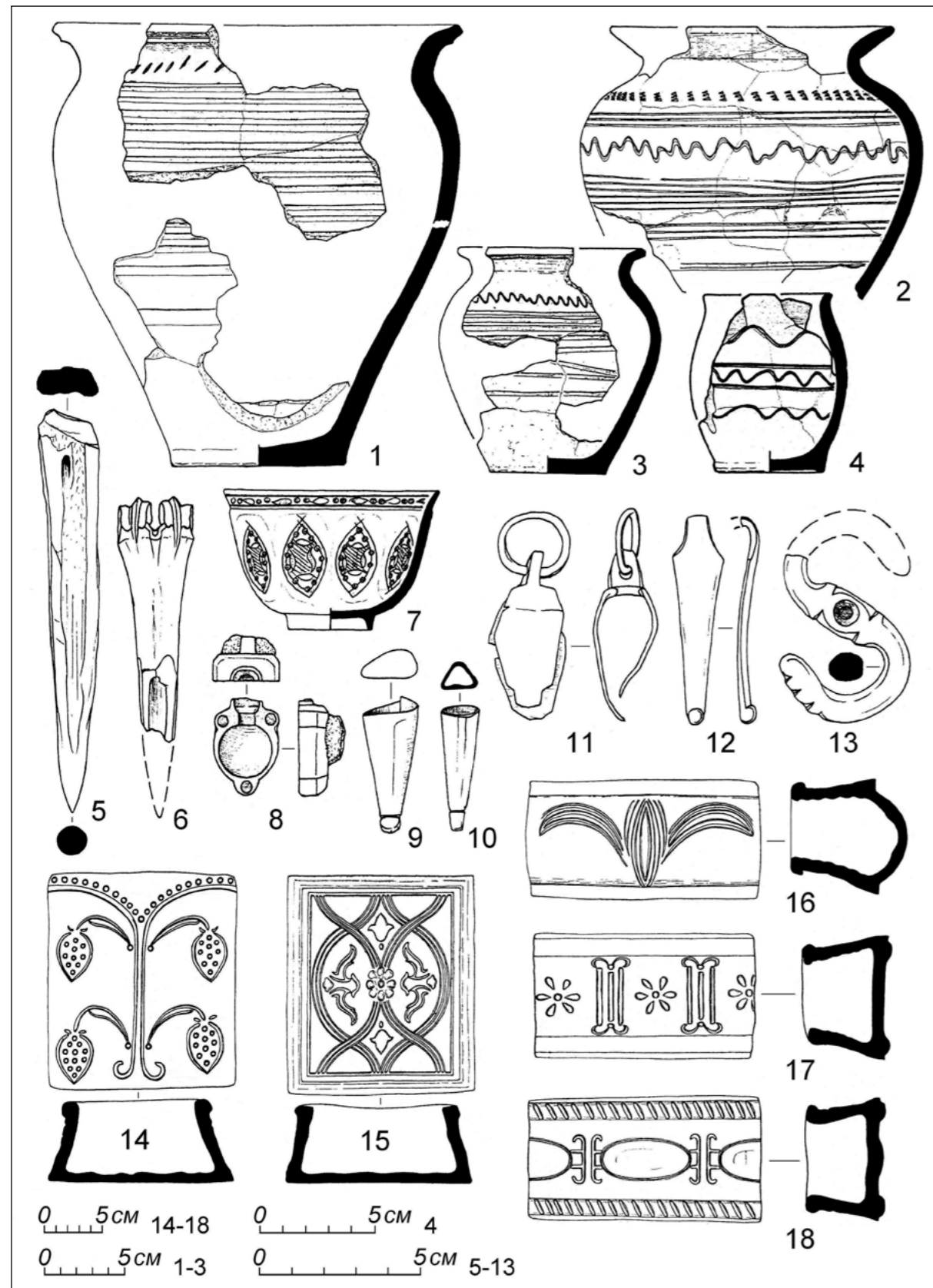


Рис. 1. Середньовічні матеріали з напівземлянки на території Нової фортеці (1-6) та знахідки нового часу з Хотинського замку (7-18).

мірами 4,45×2,85 м та мурування з тесаного каменю, перекриті квадратною опорою (?). Біля останніх досліджено рештки печі у вигляді цегляної основи та череня на глиняному розчині (1×1 м) з кам'яним входом та великого розвалу різних кахель (6 орнаментальних мотивів) (Рис. 1, 14-18) і димаря з керамічної водопровідної труби, серед яких знайдено російську полушку 1736 р. На долівці печі лежала роздавлена напівфаянсова піала виробництва м. Кютахія (Рис. 1, 7). У культурних нашаруваннях виявлено фрагменти керамічного посуду, підсвічників, значну кількість керамічних люльок (у т.ч. з клеймами), чавунні ядра і гранати різних калібрів, свинцеві кулі,

осколки скляних гранат. Серед індивідуальних знахідок також трапилися деталі шабель (Рис. 1, 11-12) і шпаг (?) (Рис. 1, 9-10), бронзові пряжки (Рис. 1, 13), стулка кулелийки (Рис. 1, 8), рушничні кремені у свинцевих обгортках тощо. Нумізматичний матеріал представлений грошем Сигізмунда III 1614 р., солідом Густава II Адольфа, солідами (боратинками) Яна II Казимира 1661, 1664 та 1666 рр., російською полушкою 1739 р., турецькими парами й акче XVIII ст. та іншими номіналами.

Нововиявлений матеріал доповнює інформацію про минуле мікрорегіону і твердині в період енеоліту, середньовіччя та нового часу.

М.В. Ільків, С.В. Пивоваров,

Л.П. Михайлина, В.А. Калініченко

АРХЕОЛОГІЧНІ РОЗВІДКИ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ФІЛІЇ ОАСУ

У 2014 р. Чернівецькою філією ДП «НДЦ «ОАСУ» Інституту археології НАН України проводилися археологічні розвідки й експертизи земельних ділянок, під час яких обстежено пам'ятки і місцезнаходження в кількох населених пунктах області: поселення-супутник Ленківецького городища XII – першої половини XIII ст. (м. Чернівці, вул. А. Синявського), де виявлено характерні фрагменти давньоруського посуду галицького типу; багатошарове поселення Драчинці, уроч. Драшівське (Мокирець) на лівому березі р. Глиниця з матеріалами культур Ноа, лукашівської, карпатських курганів та нового часу; курганний могильник Заставна (2 розорані насипи) на території колишнього аеродрому; двошарове поселення Заставна західніше населеного пункту, на правому березі струмка, де зібрано фрагменти посуду голіградської культури (на місці розораної наземної споруди) та кераміку й кам'яний точильний брусок черняхівської культури; поселення черняхівської

культури Росошани на північний захід від населеного пункту, на правому березі ставу, а також Бузовиця на лівому березі ставу біля дороги на с. Комарів.

На території Чорнівського городища першої половини XIII ст. прододжено дослідження відвалів з розкопок житлово-оборонних клітей, під час якого виявлено фрагменти давньоруського посуду, керамічного тигля та скляних браслетів, а також пряслице, наконечник стріли, двоциліндровий замок, пряжки, кресало (?), півтораобертове скроневе кільце та мідну візантійську монету першої половини XIII ст.

У центральній частині м. Чернівці (кінець вул. А. Барбюса) досліджено одноступінчастий гончарний горн, частково зруйнований зсувом. У його заповненні містилася значна кількість керамічного посуду, представленого сірими горщиками різних розмірів з домішкою в тісті піску, частина з яких орнаментована у верхній частині горизонтальним рифленням, а також трьома глеками без по-

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ АРХЕОЛОГІЇ

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

АРХЕОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В УКРАЇНІ 2014

українською мовою

Редактор: І. В. Черновол
Верстка: А. В. Панікарський

ПП «Видавництво «Стародавній Світ»
тел.: (044) 599-34-43
e-mail: books@ancientry.org
www.ancientry.org

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 3991 від 24.02.2011 р.

Підписано до друку 20.11.2015 р. Формат 60 × 84 1/8. Папір офсетний.
Друк офсетний. Гарнітура Antiqua. Ум. друк. арк. 36,5.
Тираж 300 прим. Зам. № 20-11.